

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

קרח

(יום ה' פי קרח וש"פ קרח ג' תמוז)

שיחות קודש

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שני אורסא הן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה
הי' תהא שנת סגולות המשיח
שנת הק"ד לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות יום ה' פ' קרח, בדר"ח תמוז* וש"פ קרח, ג' תמוז ה'תשנ"א

– תרגום מאידית –

החופש תינתן לו למחרת, י"ג תמוז, ואז – כאשר השתחרר לגמרי – נתגלה, שג' תמוז הי' ה, אתחלתא דגאולה: נוסף על כך שיצא אז מבית האסורים והוגלה לעיר מקלט (עונש קל יותר) – נודע אח"כ שהגלייתו לקאסטרמאצ באה במקום העונש הדייף החיים ר"ל שנפסק לו לפני כן, דבר שהי' מעמיד בסכנה ונוגע – ר"ל – לכל המשך הענין דהרבצת התורה וחיווק היהדות בכלל והפצת המעינות חוצה בפרט, ותמורת זה הקלו את העונש והגלו אותו, עד שזה הוביל לכך ששחררו אותו לגמרי ב"ב-י"ג תמוז. ובגלל נס זה נקבע⁶ יום זה כ"חג הגאולה" מדי שנה בשנה.

נשאלת שאלה פשוטה: כיון שהגאולה הרי היתה נס מהקב"ה (שלכן צריך להיות „יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם“) – מדוע לא הי' זה מלכתחילה נס בתכלית השלימות, שהגאולה השלימה תבוא בשלימות בבת אחת, ולא כפי שהי' בפועל, שזה השתלשל בשלבים: קודם התחלת הגאולה – היציאה מבית האסורים – בג' תמוז (אבל – מגלים אותו לגלות), ורק לאחר כמה ימים, שלימות הגאולה ב"ב-י"ג תמוז?

(7) בתחלה היתה הגזירה על עשר שנים גלות ב„סאלאווקי“ (מקום גירוש בסיביר), ואח"כ שינו זה לשלש שנים בקאסטרמאצ (ס' השיחות שם).

(8) מכתב שבהערה 4.

(9) תהלים קז, טו. ברכות נד, ב. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טושו"ע או"ח ר"ס ריש. סדר ברה"ג לאדה"ז שם ס"ב.

(10) וגם ב"ב תמוז רק נתבשר שחופשה ניתנה לו, אבל בהשגח"פ הי' משרד הממשלה סגור, עד למחרתו ב"ג תמוז, שבו ניתנה לו תעודת השחרור.

א. ג' תמוז הוא היום בו נשתחרר כ"ק מו"ח אדמו"ר (בשנת תרפ"ז – פרו"ת) מהמאסר בבית האסורים („שפאלערקע“ בלענינגראד), בתנאי שיסע מיד לגלות, בעיר מקלטו: קאסטרמאצ לשלש שנים.²

בשעתו עדיין לא ידעו אם זהו דבר טוב³ וכיצד ישתלשל הדבר (כיון שהגם שעיר מקלט הוא מאסר „קל יותר“ מבית האסורים, אעפ"כ הרי זו גלות עם כל ההגבלות שבוה⁴, ועדיין נותרה הסכנה שיכולים להתחרט וכו')⁵; אבל לאחר מכן, ביום י"ב תמוז⁶, קיבל (בקאסטרמאצ) את ההודעה שמשחררים אותו, ותעודת

* להמסימות ד„בית רבקה“ ולהמדריכות דמחנות-קיץ תחינה.

(1) כן נקרא ע"י בעל הגאולה („עיר מקלטי“) – ראה מכתבו: ט"ו סיון תרפ"ח לחגיגת י"ב תמוז הראשונה (נדפס באגרות קודש שלו ח"ב ע' פ. וש"ג). י"ז אייר תרצ"ד (נדפס שם ח"ג ע' עט. וש"ג). ועוד.

(2) פרשת המאסר והגאולה – ראה לקו"ד ח"ד תרי, א ואילך. ספר התולדות אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' 105 ואילך. ועוד.

(3) ובפרט שבשעתו לא ידעו החסידים (משא"כ בעל המאסר והגאולה עצמו – ראה ספר השיחות תש"א ע' 139) שהשילוח לגלות הי' תמורת משפטו להיפך החיים ר"ל (כדלקמן בפנים).

(4) ובלשוננו במכתב ט"ו סיון ה"ל: בו ביום (ג' תמוז) הוכרזתי לצאת בגולה אל עיר מקלטי כו'. – ולהעיר דגלות „שקול כמעט כצער מיתה“ (חינוך מצוה תי).

(5) ולכן לא בירך או ברכת הגומל (עד לאחריו שהגיע לביתו בט"ו תמוז), כי „אין לברך עד שיצא מהסכנה לגמרי“ (סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ג ס"ה).

(6) יום הולדת בעל הגאולה (בשנת תר"ם).

שקרו בג' תמוז: „שמש בגבעון דום“, והתחלת הגאולה דכ"ק מו"ח אדמו"ר (כדלקמן ס"ז).

ע"ד השאלה הנ"ל בנוגע לג' תמוז (מדוע לא ה' זה מלכתחילה נס באופן דגאולה שלימה), נדרשת הסברה גם בנוגע להנס ד, „שמש בגבעון דום“:

כיון שקורה כאן נס, ונס גדול כזה כעצירת השמש (שהוא מהנסים הגדולים ביותר שקרו אי פעם¹⁸, עד שהפסוק אומר¹⁹ „ולא ה' כיום ההוא לפניו ואחריו“) בכדי שיהושע ובנ"י יוכלו להמשיך במלחמה ע"י ראיית האויבים ורדיפתם („כי בעת ההיא עמד השמש נוכח גבעון וחשש פן ישקע בעונתו ולא יוכלו לרדוף אחרי האויב באישון הלילה, ולזה אמר להשמש שלא ילך מהלכו וימתין עוד נוכח גבעון, במקום שהוא עומד²⁰) – הרי הנס ה' יכול כבר להיות נס בשלימות, שבמקום לעצור את השמש בכדי שיוכלו להלחם (בדרך הטבע) לאור היום, ה' הנס צריך להיות (ו.א. שיהושע ה' יכול וצריך לבקש מהקב"ה) שמלכתחילה ינצחו במלחמה (ולא יודקקו כלל לעצירת השמש, או באופן שגם בלילה יוכלו להלחם, ע"ד „ולכל בני ישראל ה' אור במושבונם²¹ כאשר ה' חושך אצל המצריים, וכיו"ב), וכמ"ש בפסוק שלפני זה²², ש„וה' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים גוי"?

יתירה מזה: גם לאחר י"ב י"ג תמוז לא ה' שלימות הנצחון על הצד שכנגד (במדינה ההיא), וכפי שרואים בפועל שנותרו אז גזירות שונות על בני"י במדינה ההיא עד שבעל הגאולה ה' צריך (כביכול) לנסוע משם, והמניעות ועיכובים נותרו שם במשך כו"כ שנים לאחריו; ורק עתה, בשנים הכי אחרונות – למעלה מששים שנה לאחר הגאולה (בשנת תרפ"ז) – רואים את התוצאה מגאולה זו – הגאולה דכל בני"י ממדינה ההיא (וכדלקמן).

ובודאי הסדר בזה – שהגאולה באה בשלבים – הוא בהשגחה פרטית, עם טעם בדבר¹¹, ובפרט שזה קשור עם המאסר והגאולה דנשיא בישראל, וגאולה כללית לכל בני"י (כפי שבעל הגאולה כותב¹²): „לא אותי בלבד גאל הקב"ה ב"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה“.

ב. ביום דג' תמוז – שנים רבות ודורות רבים הרבה הרבה דורות לפני – ה' נס: ביום זה¹³ אמר יהושע¹³ „שמש בגבעון דום“, ו„וידם השמש גו' עד יקום גוי אויביו“¹⁴.

כיון שהכל הוא בהשגחה פרטית¹⁵, ובכל שנה חוזרים על עצמם הענינים כפי שהיו בפעם הראשונה¹⁶, צריכים לומר שבודאי ישנה שייכות בין שני הנסים

(17) ראה גם לקו"ש ח"ד ס"ע 1314 ואילך. ח"ה ע' 114 ואילך. חכ"ח ע' 260 ואילך.
(18) ראה רלב"ג יהושע שם, יב (בתחלת פירושו): אם ה' שהשמש עמד ובטל מהתנועה הנראית לו הנה ה' זה המופת יותר נפלא לאין שיעור מהמופתים שנעשו ע"י משה כו'.
(19) יהושע שם, יד.
(20) מצו"ד שם, יב.
(21) בא י, כג.
(22) פסוק יא.

(11) ראה שיחת בעל הגאולה בשמח"ת תרפ"ח (יום קודם נסיעתו ממדינה ההיא): נסיעתי מכאן אינה מצד ההכרח, אלא סדר מסודר ישנו כאן (סה"מ תרפ"ח בהוספות ע' רטו).
(12) סדר עולם רבה פ"א.
(13) יהושע י, יב.
(14) שם, יג.
(15) כתר שם טוב הוספות סקיי"ט ואילך. וש"נ.
(16) ראה רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם, הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

בנסים²⁸: (א) הנס אינו משנה טבע הדבר. כהנס דמכת דם, שכשהמים נתהפכו לדם נשארו הם במהות מים, וכשהנס נפסק, נתבטל מחילא שינוי המים לדם. ובנדודי' - ש"וידם השמש" ה' רק נס ביחס להשמש עצמה, ואח"כ חזר הסדר הקבוע. דמהלך השמש בתוך מהלך שאר הגלגלים. (ב) נס שמשנה את טבע ומציאות הדבר (כהנס ד"ידו מצורעת כשלג"²⁹, שלאחר הנס היתה הצרעת על היד באופן טבעי), ובכדי להתזירו לטבעו הקודם זקוקים לנס נוסף.

ג. וי"ל שעד"ז הוא בביאור על שאלה דומה בפרשתנו - בנוגע להנס ד"פרח מטה אהרן"³⁰:

בהמשך להערעור על הכהונה דקרח ועדתו ציוה הקב"ה למשה לקחת מטה מכל שבט, "שנים עשר מטות איש את שמו תכתוב על מטהו, ואת שם אהרן תכתוב על מטה לוי", "והי' האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח"³¹. וכך הוה - שמשנה הניח את כל המטות "לפני ה' באוהל העדות"³², ולמחרת - "ויבוא משה אל אהל העדות והנה פרח מטה אהרן לבית לוי, ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים"³⁰, ומשה הוציא את כל המטות בכדי שכל בני יראו זאת³³, והקב"ה

וגם בעצם הנס ש"ויעמוד השמש" - יש לחקור באיזה אופן ה' הנס: האם ה' זה רק בנוגע לפרט שנוגע למילוי תכלית הנס - שאור השמש (אור היום) ימשיך להאיר, שלזה נדרש רק (שגלגל) השמש עצמו ייעצר וימשיך להאיר על הארץ (ועד"ז "וירח בעמק אילון"¹³); או שהנס ה' בכל הסדר שלו (הקשור עם מהלך השמש), ז.א. שהנס עצר גם את כל הענינים הקשורים עם מהלך השמש - הסיבות לזה (מהלך גלגל היומי, ובמילא - מהלך כל הגלגלים²³, שנעשה ע"י סיבוב גלגל היומי, "המקיף ומסבב את הכל"²⁴), וגם התוצאות מזה, וסיבוב הגלגלים הקטנים בגלגל השמש עצמו²⁵, וכיו"ב²⁶.

החילוק בין שני אופנים אלו הוא: האם זהו נס שמשדד - שובר - את הטבע, עי"ז שעוצרים רק את השמש (והירח) בלבד; או נס שפועל בטבע השמש, ובמילא גם בכל סדר המהלך הטבעי של השמש (הקשור עם מהלך כל הגלגלים).

ויש לומר שזהו ע"ד שני הסוגים²⁷

(23) ואעפ"כ, מפורש בקרא, וידם השמש וירח עמד" - כי פרטים אלו היו נוגעים ליהושע לנצחון המלחמה (ראה מצוד"ש).

(24) רמב"ם הלי' יסודי התורה פ"ג ה"א.

(25) ראה רמב"ם שם ה"ב. ה"ד.

(26) שקי"ט באופן תנועת הגלגלים, ואופן ההשפעה של גלגל א' על שאר הגלגלים (באם הם כולם כמו גוף אחד או כמו גופים מחולקים) - ראה ספר החקירה להצ"צ ו, ב. ה, ב ואל"ך. וש"נ.

(27) ובפרטיות - יש בזה ג' סוגים: (א) שגם בעת הנס נשאר הדבר במהותו (להעיר שבעת מכת דם הרי "גיגית מלאה מים . . . ישראל שותה מים כו" - שמו"פ פ"ט, י. (ב) ע"ד הנס דקרי"ס, שהנס פעל שינוי בטבע המים שיהיו "כחומת אבנים", אבל לא נשתנה המים במהותו ליבשה, ולכן "אילו הפסיק ה' את הרוח כרגע היו המים חוזרים וניגרים" (שעויה"א פ"ב). (ג) הנס פועל שינוי בטבע הדבר, כמו הנס דידו של משה מצורעת

כשלג. [ולהעיר מהג' אופנים בביאור שמש לא אכל ולא שתה ארבעים יום, ראה לקמן הערה 114]. ובנדודי' - נס העמדת השמש - אפשר לומר בא' מג' אופנים הנ"ל. וע"פ המבואר לקמן בפנים (שנס זה פעל שינוי בטבע מהלך השמש), אפ"ל שזה ה' כאופן הב' או אופן הג' הנ"ל.

(28) כהבא להלן, ראה לקו"ש ח"ה ע' 176. ח"ו ע' 89. חייח ע' 242 ואילך.

(29) שמות ד, ו.

(30) פרשתנו יו, כג.

(31) שם יז, יח. כ.

(32) שם, כב.

(33) שם, כד.

„ויצא פרח (כמשמעו⁴¹) ויצץ ציץ (חנטת הפרי כשהפרח נופל⁴²) ויגמול שקדים (כשהוכר הפרי הוכר שהן שקדים⁴³)”.

[וזה הראה לבני, שבחירת הקב"ה באהרן הכהן היא באופן שהכהונה נעשית אצלו מעלתו הטבעית (שנשארת לעד אצל אהרן ובניו)].

ועד? הוא הביאור גם בהנס ד, שמש בגבעון דום, ונס הגאולה דג' תמוז, כדלקמן.

ד. ויש לומר הביאור בזה:

חז"ל אומרים⁴² ש, כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו. ז.א. שכל דבר בעולם - אע"פ שעולם הוא מלשון העלם והסתרה⁴³ - נברא בכדי לגלות את כבודו של הקב"ה, וזה נפעל ע"י עבודת היהודי שמנצל את עניני העולם לכבודו של הקב"ה.

והטעם וההכרח על זה מרומז גם בלשון המשנה „(כל מה) שברא הקב"ה: כיון שהקב"ה הודיע בתורתו ש, ברא הקב"ה - שהוא ברא את הדבר והודיע איך ברא אותו, שברא אותו באופן שנוטל כביכול מכותיו וזמנו (ששת ימי בראשית) לברוא כל נברא בכה מיוחד - כה ההתהוות יש מאין שהוא דוקא בכה העצמות⁴⁴, ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט⁴⁵ שהתהוות הבריאה מתחדשת בכל רגע ורגע מאין ואפס ממש - הרי זו הוכחה שהקב"ה רוצה שלנבראים תהי' שייכות עם (כח) הבורא (הקב"ה) שלהם, עד (שיוכלו) להוסיף כביכול בכבודו

אמר³⁴, „השב את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות”, „לזכרון שבחתי באהרן הכהן כו”³⁵.

וצריך להבין: כיון ש, פרח מטה אהרן הי' נס בכדי להראות על בחירת הקב"ה בכהונה אהרן - הי' מספיק אילו היו נעשים שקדים מוכנים על המטה, שזה הי' סימן לבני, ז.א. שלכאורה הי' מספיק שהנס יהי' רק בהפרט שנוגע לכוונת הנס („שבחתי באהרן הכהן”) - לשם מה הי' הנס דשקדים צריך להיות צמיחה וגידול בסדר טבעי - „ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים” (ואת כל זה הראה משה לבני³⁶), ויתירה מזו - „למשמרת” נשאר לא רק מטה אהרן והשקדים, אלא גם הפרחים, כדאיתא בגמרא³⁷, „משנגנו ארון נגנו עמו כו' מקלו של אהרן בשקדי ופרחיו”³⁸?

ונקודת הענין בזה³⁹: התכלית והחידוש דנס זה הוא, שהגם שמטה מצד עצמו אינו שייך בטבעו לפריחה וצמיחת פירות, זה יכול להיות רק בכתו של הקב"ה (נס), אעפ"כ, נפעל נס זה במטה אהרן, וזה הי' ונשאר לא סתם ענין נסי שלמעלה לגמרי מהטבע, אלא שזה מתקשר עם טבע המטה. ולכן הי' אופן הפריחה בסדר טבעי (אבל לא בהגבלת הזמן) דצמיחת פירות⁴⁰:

(34) שם, כה.

(35) פרש"י עה"פ.

(36) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 118.

(37) יומא נב, ב. ושי"ב.

(38) ראה לקו"ש שם ע' 121. ושי"ב.

(39) בהבא להלן ראה גם לקו"ש שם ע' 119

ואילך.

(40) וי"ל נפק"מ - שמותר ליהנות משקדים אלו ומהפירות הגדלים מהם, כי אינו מעשה נסים (ראה תענית כד, ב), דבפשטות משמע שהשקדים היו פירות טבעיים, שמהם אפשר לגדול עוד פירות (שקדים).

(41) פרש"י עה"פ.

(42) אבות ספ"ו.

(43) ראה לקו"ת שלח לו, ד. מאמרי אדהאמ"צ

דברים ח"א ע' שג. ח"ג ע' נט. ועוד.

(44) אנה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

(45) שעהוה"א פ"א.

ולשם כך השקיע הקב"ה את כח הבריאה שלו בעולם, ובאופן שהוא בורא אותו בתמידיות בכל רגע מחדש – כיון שזה מקשר כל נברא כל רגע עם הקב"ה, שבכל פרט ופרט ובכל רגע ורגע יש להנברא הכח לגלות את כבודו של הקב"ה מחדש (דבר ה' שהח' אותו ברגע זה ממש מחדש)⁵¹.

אילו הבריאה היתה נבראת באופן שיש בה כחו של הקב"ה, וזהו כח חזק שנשאר לתמיד או למשך זמן (ואינו מתחדש בכל רגע ורגע) – הי' גילוי כבודו של הקב"ה באופן כללי ודבר חד פעמי. עי"ז שבכל רגע מתהוה כל נברא מחדש בדבר ה', מגלים בכל רגע מחדש את כבודו של הקב"ה. לדוגמא: עי" שתיית מים – מברך יהודי, "שהכל נהי' בדברו"⁵², ומגלה עי"ז את ההוספה והחידוש שהמים פועלים [כיון שלולי המים אינו אומר את הברכה] בגילוי כבודו של הקב"ה, "שהכל נהי' בדברו" (דבר ה' שהח' את המים מחדש, וכן – "שהכל נהי' בדברו", זה מגלה את דבר ה' בכל הנבראים), וכאשר הוא שותה מים ומברך ברכה נוספת בזמן מאוחר יותר, הרי זה מגלה את דבר ה' ("דברו") החדש שמתוסף או בו (במברך) ובכל העולם⁵³

51 ועד שהנברא נעשה כמו "שלהבת עולה מאל"י" (בנוגע לגילוי הקדושה וכבודו של הקב"ה שעל ידו) – ראה סה"ש תנשי"א ח"ב ע' 598 (לעיל ע' 209) ואילך ובהערה 69.

52 משנה ברכות מד, א.

53 ויש לומר שזהו גם א' מהטעמים שהאדם נברא בטבע באופן כזה שזוקק לאכילה ושת"י תמיד מחדש* (ולכן הנשבע, "שלא יאכל כלום

של הקב"ה,

כיון שאל"כ נשאלת השאלה: מדוע ברא הקב"ה את העולם (לא באופן "מובדל", שהבריאה, למשל, אינה יודעת ש"ברא הקב"ה", ואינה יודעת את האופן שברא, בעשרה מאמרות⁴⁶ וכיו"ב, אלא) באופן שהוא "השקיע" כח (העצמות) שלו ועשרה מאמרות שלו בהבריאה, ויתירה מזה: מדוע ברא את העולם באופן שהוא מהוה אותו בכל רגע מחדש – הרי הי' יכול לברוא אותו בכח חזק כזה, שע"י התהוותו בפעם הראשונה הי' בכח העולם להתקיים שית אלפי שנין⁴⁷, ולא יודקק בכל רגע להתהוות חדשה מדבר ה'⁴⁸?

וי"ל הטעם על זה, כיון שעלה ברצונו ית' שכל נברא ירגיש איך הוא פועל (או שעל ידו נפעל) הוספה וחידוש [שאו יש לנברא תענוג אמיתי ומושלם, כטבע הבריאה ש"אדם⁴⁹ רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו"⁵⁰]. ז.א. שנוסף על זה שהוא מקיים מה שהקב"ה מצוה אותו, פועל הוא כביכול הוספה מעצמו; שחידוש אמיתי הוא – כאשר זה קשור עם הקב"ה, ה"ה מגלה כבודו של הקב"ה.

46 אבות רפ"ה.

47 ראה ר"ה לא, א.

48 שהרי הטעם וההוכחה שכלית לזה שהתהוות היא בכל רגע (כמבואר בשעיה"א פ"ב) וכל הטעמים שכליים בביאור אופן ההתהוות – הם ע"פ כללי השכל שנבראו ע"י הקב"ה, וכיון שהוא ית' אינו מוגדר בטעמים אלו, הי' יכול לברוא את העולם באופן אחר לגמרי. וטעמים אלו שייכים רק לאחר שידענו שעלה ברצונו ית' שברייאת והנהגת העולם תהי' ע"פ כללי השכל (ראה ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 134 ואילך. לקו"ש תכ"ז ע' 253).

49 ב"מ לח, א.

50 וראה מכתב י"א ניסן תשל"ב (הגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים – קה"ת תשמ"ו ואילך – ע' תרמב).

(* ורק בנוגע למשה נאמר (תשא לד, כח) ש"ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה" – שזהו הי' חידוש ונס, וגם בנוגע למשה יש דיעה במדרש שנצטטר מזה (שמו"ר פמ"ז, ז. וראה

ונשאר קשור עם טבע המטה, כך שאופן הפריחה הי' בסדר טבעי דצמיחת פירות, עם כל סדר ההשתלשלות שבזה, ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים".

ויש לומר - בלשון החסידות - השייכות עם כהונה דוקא: החידוש⁵⁶ דכהונה (ברכת כהנים) הוא, שזה ממשיך מלמעלה מסדר השתלשלות⁵⁷. ולכן ה"ז קשור עם זריות ("עד מהרה ירוץ דברו"⁵⁸), שמטעם זה הסימן לבחירת הקב"ה בכהונת אהרן הוא בשקדים דוקא, כיון שהם "ממהרים לגמור יותר מכל הפירות"⁵⁹ (בכ"א יום⁶⁰, מהר יותר משאר הפירות), ובנדוד היתה המהירות (לא בכ"א יום, אלא) בתוך לילה⁶⁰ - כיון שזריות ומהירות מורה על המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות: המשכה שבסדר השתלשלות ה"ה, מתעכב ושוהה עד שנמשך ובא למטה שהרי בכל השתלשלות מהיכל להיכל הוא ע"י משפט אם ראוי הוא כו", משא"כ בברכת כהנים נמשך השפע, במהירות דרך כל העולמות באין מונע ומעכב כו"⁶¹. לאידך גיסא - ההמשכה (במהירות) שלמעלה מסדר השתלשלות נמשכת, דרך כל העולמות, כמודגש בהנס ד, פרח מטה אהרן, שביחד עם זה שוהו נס ובא במהירות, הרי זה קשור ועובר דרך הטבע דצמיחת הפירות. ואולי י"ל ולהוסיף, השייכות עם (פ')

56) בהבא להלן, ראה לקו"ת סוף פרשתנו (נה), ג ואילך). שהמ"צ להצ"צ מצות ברכת כהנים (דרמ"צ קיב, א"ב). ובכ"מ.

57) ראה גם סה"מ תרכ"ט בתחלתו. תרנ"ד ס"ע שטו ואילך. לקו"ש ח"י ס"ע 38 ואילך, ובהנסמן שם. סה"ש תנש"א ח"א ע' 27 ואילך.

58) תהלים קמו, טו.

59) לקו"ת שם. וראה גם פרשי' פרשתנו יו,

כג.

60) קה"ר פי"ב, ז - הובא בלקו"ת שם.

61) לקו"ת שם נה, ד.

[ועד"ז ע"י ברכה פרטית, "בורא פרי הגפן"⁵⁴ וכיו"ב - דבר ה' החדש בכל "פרי הגפן" בכל העולם], וכן הלאה⁵⁵.

ה. ע"ד כפי שהוא בנוגע לגילוי כבודו של הקב"ה בכללות הבריאה (טבע), עד"ו הוא גם בגילוי האלקות ע"י נסים: שלימות הכוונה ברוב הנסים הוא, שהנס לא ישאר דבר שלמעלה לגמרי מהטבע, אלא שהנס יתקשר ויחדור בהטבע.

עד"ז הוא גם בנוגע להנס ד, פרח מטה אהרן - שהנס (שבא לגלות, שבחרתי באהרן הכהן) פעל במטה אהרן, שנעשה

שבעת ימים" ה"ז שבועת שוא (ומב"ם ה' שבועות פ"ה ה"כ) - כי ע"ז בכוו לגלות בכל אכילה ושתי' הדבר ה' החדש שמח' האדם והמאכל וכל העולם (שהכל נהי' בדברו", וכיו"ב).

54) משנה ברכות לה, א.

55) ובדוגמת זה בברכות הרא"י על מעשי בראשית (וכיו"ב) - "ברוך עושה מעשה בראשית", "ברוך שכתו וגבורתו מלא עולם" - שע"ז מגליז מעשי בראשית אלו כבודו של הקב"ה, ביחס לכל הבריאה כולה (מעשה בראשית). - ולהעיר שלאחרונה שמענו וראינו בעיר זו רעמים וברקים, עליהם מברכים ברכות הנ"ל. ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך ברכות הרא"י (ע' שנו ואילך). וש"נ.

ולהעיר, שלאחרונה הי' גם התפרצות "הר-געש" ורעידת האדמה (חידוש ושינוי בטבע העולם) במקום רחוק בעולם, אשר, ע"י ברכתם של כמה יהודים שם, שכתו וגבורתו מלא עולם" (ראה ברכות נט, א. וראה אנציקלופדי' שם ר"ע שנו. וש"נ), מגלה ה"ה-ר"ג"עש" כבודו של הקב"ה ובכל העולם כולו (מלא עולם). ובפרט בנוגע לאלו הגרים בארצות הברית, כיון שאנשי הצבא שלה נמצאים שם ועוסקים בהצלת הניזוקים כו'.

יפ"ת שם. וראה גם אוה"ת שה"ש ס"ע תשעה. ס"ע תשצא. סיח"מ תרכ"ט ע' שנו. המשך וככה תרל"ז 99"פ]. (ולדיעה שני' (במדרש שם) משמע שנשתנה טבעו ולא נצטער, ראה בארוכה לקו"ש חל"ז תשא תש"נ. וראה לקמן הערה 114).

ודיבור) באים מיד במהירות לתחתון (מעשה), ללא הפסק ביניהם (דלא כבאות ה"א⁶⁸). ומוזה באים לנקודה מתחתית הקו השמאלי (דאות ת' - נקודת הביטול, ונקודה גדולה (בעלת אורך ורוחב), ז.א. שהביטול בא ביחד עם ההתפשטות לאורך ורוחב; וזה בא בסיום האות - שמורה על שלימות נקודת הביטול בסיום העבודה.

ועי"ן נפעל הענין ד"חקת" - גם מלשון חקיקה⁶⁹, שמורה על המשכה נצחית (בלי שינוי), הקשורה עם ת', כמאחז"ל⁷⁰ "תי"ן - תחי"ן - ששלימות חיים נצחיים.

ו. ע"פ הנ"ל י"ל בהנס ד"שמש בגבעון דום":

הכוונה בנס זה היתה - לא לצאת מדרכי הטבע לגמרי - רק כרוב הענינים, שהנס יסייע לנצחון המלחמה⁷¹ שקשור (עכ"פ במקצת) גם עם דרך הטבע. אפילו במלחמה זו - ש"ה' נלחם לישראל"⁷² - היתה צריכה להיות ההתלבשות גם בדרך הטבע.

ולכן לא הי' נס ששלל לגמרי את המלחמה בדרך הטבע (ע"י יהושע), אלא נס שסייע למלחמה שלהם: ההכנה וההכשרה לנצחון הי' ע"י הנס ד"שמש

קרח דוקא. ובהקדים, ש"קרח" ו"חקת" מורכבים שניהם מהאותיות "חק", אלא שב"קרח" מתוסף רי"ש, וב"חקת" - תי"ן: אצל קרח (משבט לוי) הי' הגילוי ד"חק", למעלה מטעם ודעת ולמעלה ממדידה והגבלה (כמבואר בחסידות⁶² שטענת קרח באה בגלל מעלתו, פיקח הי"ן⁶³, והוא ראה את הגילוי שלמעלה ממדידה והגבלה כפי שיהי' לע"ל; טעותו (בערעור על כהונת אהרן) היתה בענין ד"ר", "רש" (עניות⁶⁴), שמורה שההמשכה (דמחשבה ודיבור) אינה יורדת בסדר השתלשלות (קרח רצה לחלק בין עליון ותחתון⁶⁵), כבאות ר' שבה חסר הקו השלישי (דאות ה') כנגד⁶⁶ מעשה⁶⁷.

משא"כ ב"חקת" - "זאת חקת התורה" - נמשך מ"חק" (למעלה ממדידה והגבלה) באות תי"ן, סוף וסיום כל כ"ב אותיות התורה, ז.א. שנמשך בכל ודרך כל סדר השתלשלות (כל האותיות מאל"ף עד תי"ן), בכל ג' הקוים (באות ת') דמחשבה דיבור ומעשה, ותורה עבודה וגמילות חסדים, ואדרבה: באופן שהם מתחברים כולם - כיון שבסיום ושלימות העבודה, כאשר ישנה המהירות דקדושה (מההמשכה שלמעלה מסדר השתלשלות בסדר השתלשלות), נעשה החיבור יחד דכל ג' הקוים, שמהעליון (מחשבה

68) ראה תו"א מגלת אסתר צה, סע"ב ואילך. לקו"ת ר"פ בלק (סז, א ואילך). סה"מ תר"ץ ע' רעט ואילך. תרנ"ח ע' ריב. הי"ש"ת ע' 122. סה"מ קונטרסים ח"א רמא, א ואילך. שיחת ש"פ ויגש (סה"ש תנשי"א ח"א ע' 215).

69) לקו"ת ר"פ חוקת.

70) שבת נה, א.

71) ראה רלב"ג שבערה 18, ש"מה שאמר ולא הי' כיום ההוא לפניו ולאחריו לשמוע הי' בקול איש כי הי' נחם לישראל, הורה בזה כי זה המופת הוא בענין המלחמה בעצמותה, ואם הי' זה המופת בעמידה מהתנועה לא הי' לו רושם בענין המלחמה כלל כו", עיי"ש.

62) שם נד, סע"ב ואילך. וש"נ. אוה"ת פרשתנו ע' תרסו. תרצד. סד"ה ויקח קרח העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ע' אימג ואילך). סה"מ מלוקט ח"ג ע' רג ואילך.

63) תנחומא פרשתנו ה. במדב"ר שם פי"ח, ה.

פרש"י פרשתנו טז, ז.

64) ראה לקמן ס"ח. וש"נ.

65) ראה לקו"ש ח"ח ע' 117 ואילך. סה"מ מלוקט שם. וש"נ.

66) נסמן בהערה 68.

67) ראה בארוכה שיחת ש"פ קרח ג' תמוז

תשמ"ח ס"ו (ס' השיחות ח"ב ע' 503). וש"נ.

ז. ועד"ז אולי י"ל גם ההסברה בנס הגאולה דג' תמוז (בשנת תרפ"ז):

ביחד עם זה שהנס דג' תמוז הי' נס שלמעלה מהטבע, היתה לו השפעה בהטבע גופא, שהוא „הסכים” להנס [ובפרט שמלכתחילה הי' זה נס המלוכב בטבע, ובמיוחד בערך להנס ד„פרח מטה אהרן” ו„שמש בגבעון דום”], כידוע שאותם אנשים שאסרו את בעל המאסר והגאולה, הם גופא (בעודם בתקפם) נאלצו לשחררו, עד שהיו צריכים לסייע בשחרור והגאולה.⁷⁴

ויש לומר, שלכן לא בא הנס בבת אחת (בגאולה שלימה), אלא שהתחלק לשלבים בדרך הטבע - בהתאם למצב הצד שכנגד (שהי' בתקפו), שהם מצד מצבם („טבעם”) יגיעו להכרה שצריכים לשחררו, החל מביטול הגזירה הדיפך החיים ר"ל להגלותו לעיר מקלטו בקאסטראמא, עד - ששחררו אותו לגמרי.⁷⁵

אבל גם אח"כ נשארה המדינה בתקפה, כולל - בשייכות להתנגדות לדת ישראל וכו', ולכן נמשכה שלימות הגאולה דבני (במדינה ההיא) משך זמן, עד שהם עצמם (במשך השנים) יגיעו סו"ס להכרה ויתחילו משם להרשות לבני להתנהג בחפשיות בכל עניני יהדות, וגם להתיר יציאת יהודים ממדינה ההיא (ואף לסייע להם בכך),

כולל גם - בימים אלו ממש - השקוט"ט

(74) ראה גם לקו"ש ח"ה שם. חיי"ח ע' 237 ואילך. חכ"ח ע' 256.

(75) ובוה גופא - נתעכב נתינת תעודת השחרור בפועל עד י"ג תמוז (כנ"ל הערה 9), שבו ניכר ומודגש שהפעולה רשמית דהחופש נעשית ע"פ חוק המדינה, כיון שנתעכב החופש עד ל"ג תמוז, שבו הי' המשרד הממשלתי פתוח באופן רשמי ע"פ חוק המדינה (ראה ס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 568 ואילך).

בגבעון דום⁷², אבל זה עצמו לא פעל את הנצחון. לאחרי שהאיר אור היום הטבעי (דאור השמש)⁷³, היו צריכים יהושע ובני"ר לרדוף ולהלחם עם האויבים בדרך הטבע.

ועפ"ז אולי יותר מסתבר לומר, שהנס עצמו (ד„שמש בגבעון דום”) הי' באופן שקשור עם טבע מהלך השמש (אופן השני הנ"ל ס"ב) - וזה עצר לא רק את השמש והירה, אלא את כל הכוכבים ומזלות, ומהלך גלגל היומי בכלל, וכל הגלגלים הקשורים עם מהלך השמש.

[ויומתק ע"פ הביאור בחסידות⁷⁴ באמירת יהושע „שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון”, שע"י עצירת מהלך השמש והלבנה (ההשתחווה והביטול שלהם)⁷⁵, שזהו ע"י פעולה על השמש „דום” מלומר שירה⁷⁶ - רצה יהושע לבטל את ההשפעה לאומות העולם (שעמם נלחמו אז בני"ר) שעובדים את השמש והירח (וכוכבים ומזלות), ועי"ז - נפעל גם בנצחון המלחמה. ועפ"ז מסתבר יותר לומר שב„שמש בגבעון דום” נעצר לא רק מהלך השמש והירה אלא גם מהלכם של עוד כוכבים ומזלות (בשאר הגלגלים)].

(72) ועד"ז הנס „וה' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים גו", אף שע"ז „ימותו רבים גו' מאשר הרגו בני ישראל בהרב" (יהושע שם, יא).

(73) וראה לקו"ש ח"ה ע' 120, שגם ע"י עצם הענין דביטול תנועת השמש נתקיימה הכוונה שטבע השמש עצמו.

(74) סידור שער המילה קמב, א ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות מילה (ה, א ואילך). אוה"ת שבועות ע' קט ואילך. נ"ך (כרך ב) ע' תשלח ואילך. וראה לקו"ש חכ"ח ע' 261 ואילך.

(75) ראה ב"ב כה, א.

(76) פרש"י עה"פ.

(77) ד„כל זמן שהוא דומם עומד ואינו מהלך, שבכל עת הילוכו הוא אומר שירה” (פרש"י שם). וראה גם יל"ש יהושע רמז כב. מדרש תהלים יט, ה.

ג' וד' ר"ת, גמול דלים⁸⁴, ההשפעה (גמול) דחודש הג', החודש דמתן-תורה, בחודש הד', החודש דהמשך וסיום המאסר (ע"ד ענין, "דלים", באופן שזה בחי' דלים) מתהפך לחודש הגאולה⁸⁵.

ויש לומר שענין זה מרומז בצורת (האות) ד':

אע"פ⁸⁶ שאות ד' ואת ר' דומות בכך ששתיהן מורות על ענין העניות: דלית מלשון דלות ור"ת דלים, ורי"ש מלשון רש ("ולרש אין כל"⁸⁷), ושתיהן מורכבות משני קוים, אחד למעלה ברוחב ואחד באורך (מלמעלה למטה) - ישנו חילוק עיקרי ביניהם: אות ד' יש לה נקודה (י') מאחורי (שמקשרת את שני הקוים), משא"כ אות ר'.

אחד הענינים בזה: הנקודה מורה על ענין הביטול, וזה קאי על נקודת היהדות שישנה בשלימות אצל כאו"א מישראל, אפילו כאשר הוא נמצא במצב ד"אחריים" (לא בפנים דקדושה), כמאחז"ל⁸⁸, "אע"פ שחטא ישראל הוא", כיון שנקודת היהדות היא למעלה מכל העלמות והסתרים, ולמעלה מכל הדרגות בסדר השתלשלות - הנקודה דיחידה שמקשרת את היהודי עם היחיד שלמעלה⁸⁹.

ונקודה זו (ביטול) מאחורי הד' מורה שהדלות והעניות של הד' הוא הביטול דקדושה - שמקשר אותו עם הדרגות הכי געלות, דלית גם מלשון, "דליתני"⁹⁰

והרצון דכו"כ במדינה היא להחזיר את שם העיר, "לענינגראד" (שבה הי' המאסר והישיבה בבית האסורים) - השם שהם נתנו לה (על שם מנהיגם) - בחזרה לשם "פעטערבורג" (שם העיר בזמן המאסר והגאולה דאדמו"ר הזקן⁸⁰) - השם שהצאר קרא לה בזמן בניית העיר (שמייצג את ההיפך הגמור מהקומוניסטים). והגם שאף תחת שלטון הצאר היו מניעות ועיכובים ליהדות - אין זה מגיע למה שנעשה ע"י אלו שאסרו את בעל המאסר והגאולה; ויש לומר, שבהשקו"ט והרצון להחזיר את שם העיר מ"לענינגראד" ל"פעטערבורג" - רואים בגלוי יותר את הפעולה הנמשכת מהגאולה ביי"ג תמוז, הגאולה הכללית דכל בני"מ מנגדיהם בכלל, ובפרט במדינה ההיא.

ח. ואולי יש לקשר זה גם עם חודש הגאולה (חודש תמוז) - חודש הרביעי, שבא"י⁸¹ לאחרי - ובכתו של - חודש השלישי (ירחא⁸² תליתאי)⁸³, בדוגמת אות

80 ועד שעל שם עיר זה (פעטערבורג) נקראת גם הגאולה שלו, ופעולת הגאולה - שעיקר הענין דהפצת המעניות חוצה התחילה, נאך פעטערבורג" (כן הוא הלשון בס' השיחות תורת שלום ס"ע 112).

- ולהעיר שגם גאולת אדה"ז היתה קשורה בדרכי הטבע (של אוה"ע) - ראה אגרות קודש אדה"ז סל"ח. וש"נ וראה ס' השיחות תשמ"ט שם. לקו"ש חכ"ה ע' 186 ואילך. וכמודגש גם בסיפור הידוע בנוגע לקידוש הלבנה שלו על הספינה בזמן היותו במאסר (לקו"ד ח"ד תשנב, ב. וראה גם לקו"ש ח"ה ע' 80. ס' השיחות תש"ג ח"א ס"ע 201 ואילך. שיחת ש"פ ויק"פ שנה זו).

81 ראה בארוכה סה"ש תשמ"ז ח"ב - שיחת ש"פ קרח ס"ב ואילך. סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 494. 82 סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 549.

83 שבת פה, א.

84 ובהעיר שהתחלת המאסר היתה בט"ו סיון, קיימא סיהרא באשלמותא (וח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, א. שמו"ר פט"ו, כו. ועוד) דירחא תליתאי.

84 שבת קד, א.

85 ראה לקו"ש ח"ה ע' 309 ואילך. וש"נ.

86 בהבא להלן, ראה ספר הערכים-חב"ד מערכת אותיות - רי"ש ס"ב (ע' שם ואילך). וש"נ.

87 שמואל"ב יב, ג. וראה גם משלי י, טו, ל, ח.

88 סנהדרין מד, א.

89 ראה לקו"ת ראה כה, א. כו, א. ובכ"מ.

90 תהלים ל, ב.

ויהפוך את טבע העולם (שני הקוים דאורך ורוחב). עד שזה מגיע גם למצב ד"רש", עניות דלעו"ז (ענין המאסר ע"י המגדים לקדושה), ומהפך גם את זהו"ה. ואדרבה: דוקא ע"י הירידה למטה במצב של צרה - מתגלה איך ש"עמו אנכי בצרה"⁹³, שקאי על עצמותו ית', שלמעלה מכל הגדרים דסדר השתלשלות עליון ותחתון, ולכן - אע"פ שהקב"ה הוא עליון שאין למעלה ממנו, וצרה היא בעולם תחתון שאין למטה ממנו - הרי "עמו אנכי בצרה" (היפך השתלשלות, דעליון ותחתון), וגם במצב זה - בחי' אחוריים - מתגלה היו"ד (נקודת היהדות), עד שנמשך ומקשר גם את העליון והתחתון דסדר השתלשלות.

ט. מהאמור לעיל ישנם כמה לימודים, הן בכללות עבודת האדם, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לעבודתו בעולם, והן בעניני תומ"צ והן בעניני רשות (באופן פרנסת האדם), וגם ובמיוחד - בקשר עם הגאולה דג' תמוז - בנוגע לעבודה דהרבצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה.

ובפרט שישנו הציווי שצריכים להניח את מטה אהרן, "למשמרת לאות" ("שבחתי באהרן הכהן"), "משגגנו ארון נגגנו עמו כו' מקלו של אהרן בשקדי" ופרתי" - מובן א"כ שזמה ישנה הוראה נצחית לדורות; וכיון שכאו"א מישאל הוא חלק מ"ממלכת כהנים"⁹⁴, "כהנים גדולים"⁹⁵ [וכפס"ד הרמב"ם⁹⁶, ש"לא

(הרמה), וע"ד המעלה ד"תפלה לעני" שמגיעה ש"לפני הוי' ישפוך שיהו"י, משא"כ אות ר' שאין לה נקודת הביטול - העניות היא בכך שאין לה שום שייכות לקדושה.

ועפ"ז ניתן להסביר גם את החילוק בין שני הקוים של הר' ושל הד': שני הקוים - ברוחב ובאורך - כוללים את כל הדרגות דסדר השתלשלות, שמתחלק בכללות לעליון ותחתון, רוחב ואורך: הקו למעלה (ברוחב) הוא שלימות בהרחבה, אבל בהדרגא העליונה עצמה (ע"ד איכות), והקו באורך מורה על ההמשכה מלמעלה למטה (לדרגות נחותות יותר).

שלימות העבודה מתבטאת בכך שיהיו שתי המעלות ביחד: נקודת הביטול וכפי שזה נמשך וחודר גם בסדר השתלשלות (שני הקוים): כאשר ישנם שני הענינים דעליון ותחתון, אבל חסרה נקודת הביטול (דהעצם) - הרי סו"ס חסר אז בהחיבור דשני הקוים (עד שחסר גם בשלימות דשני הקוים עצמם), עד שהפירוד ביניהם יכול להביא למצב של "רש", עניות היפך הקדושה (ע"ד כפי שהי' אצל קרח, אותיות "חק ר"י", כנ"ל ס"ה). אבל כאשר ישנו הביטול דנקודת היהדות (הנקודה מאחורי הד') - שהיא מחוץ ולמעלה משני הקוים (יותר מהמעלה דקרן זוית), וביחד עם זה שני הקוים (כבאות ד') - אז ישנה שלימות העבודה דשני הקוים, וגם שלימות החיבור ביניהם.

וזהו התוכן דחודש הד', חודש הגאולה - גאולת ג' תמוז ו"ב"ג תמוז - שהנס שלמעלה מטבע (ע"ד הנקודה) יומשך

92) ובפרט לאחרי מאתיים (ר') שנה להולדת אדמו"ר הצמח צדק.

93) תהלים צא, טו.

94) יתרו יט, ו.

95) ראה בעה"ט עה"פ. וראה גם אגדת בראשית פע"ט (פ).

96) סוף הל' שמיטה ויובל.

91) תהלים קב, א. וראה כתר שם טוב סצ"ז. אור המאיר פ' וישלח. וראה סה"ש תנשא ח"ב ע' 555 (לעיל ע' 167) ואילך.

אין אתם עוסקים בתורה": „נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה מהיכן נתפרנס", הוציא ירמיהו את „צנצנת המן" ואמר להם: „ראו בזה נתפרנסו אבותיכם, הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו"¹⁰¹. עד"ז ישנו הלימוד מ„פרח מטה אהרן", ששקדים (מזון גשמי) גדלים באופן נסי, ובזריזות, ועד"ז - בנוגע לפרנסת בני".

לאידך גיסא נאמר „וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה"¹⁰², שהמשכה דפרנסה גשמית נפעלת ע"י סדר טבעי דצמיחת שקדים (ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים), שבא ע"י משא ומתן באמונה¹⁰³ (חרישה וזריעה), בההגבלות דטבע העולם, חדור באמונה בה' - „שמאמין בחי העולמים וזורע"¹⁰⁴; וזה נעשה הכלי לקבל את ברכותיו של הקב"ה לפרנסה באופן נסי, אבל נס כזה שמתלבש בטבע העולם, שרואים שטבע העולם ואוה"ע עצמם מסייעים בהשפעת פרנסה לבני".

וכפי שרואים זאת במיוחד בדורות האחרונים, שהקב"ה ברך את בני" שיקבלו את פרנסתם ביגיעה פחותה יותר, מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף (יותר מכפי שהי' בדורות לפני זה), עי"ז שהעולם עצמו מסייע לזה.

יא. מזה ישנו גם לימוד מיוחד בהעבודה דהפצת המעינות חוצה, שנתרחבה עד באופן שלא בערך ע"י

(101) פרשי" עה"פ.

(102) פ' ראה טו, יח. ספרי עה"פ. וראה לקו"ש ח"י"ח ע' 294. וש"נ. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תרמה.

(103) ועד שבשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, עוד קודם ששואלים לו עסקת בתורה (שבת לא, סע"א).

(104) תורה אמונת - שבת שם (בשם הירושלמי).

שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש אשר נדבה רוחו כו' הרי זה נתקדש קדש קדשים] - מובן, שאצל כאו"א ישראל צריך להיות גם מעין הענין ד„פרח מטה אהרן", ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים".

י. הלימוד מזה בכללות עבודת השם:

אע"פ שעבודת היהודי צריכה להיות מתוך קבלת עול - שלמעלה מטעם ודעת, ובאופן של זריזות שלמעלה ממדידה והגבלה, „בכל מאדך"⁹⁷, ודוקא זה מגיע ל„מאד" שלמעלה⁹⁸ - והי' מקום לסברא שבוה מתבטאת שלימות העבודה, ובלשון הידוע⁹⁹: אילו נצטוונו לחטוב עצים -

ישנה ההוראה מ„פרח מטה אהרן", שלאחרי היסוד דקבלת עול, יכולה וצריכה אח"כ הנקודה שלמעלה ממדידה והגבלה „להתפשט" בכל כחותיו הפנימיים, עד בכל מציאותו וטבעו, עד שזה יתן פירות - „ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים", ובאופן כזה - שטבעו ומציאותו עצמם נעשים באופן של זריזות (טבע מזורז) ושלמעלה ממדידה והגבלה, שכל מה שעושה בכחותיו הטבעיים הוא בזריזות הכי גדולה, זריזות דקדושה.

עד"ז ישנו גם הלימוד בעבודה בעניני רשות של יהודי, ובפרט בנוגע לפרנסתו הגשמית: לכל לראש לומדים מ„פרח מטה אהרן" (שנשאר „למשמרת") - עד"ד הלימוד מ„צנצנת המן" שגם היא נשארה „למשמרת לדורותיכם"¹⁰⁰ - שכאשר בני" טענו לירמיהו (שתבע מהם „למה

(97) ואתחנן ו, ה.

(98) תו"א מקץ לט, ד. ובכ"מ.

(99) לקו"ת שלח מ, א.

(100) בשלח טז, לג.

מזה, מי מקוה וכיו"ב¹¹¹], והוא צריך להפיצם, "חוצה", החל מחוצה בעצמו (מנקודת האמונה והקבלת עול שלו בשכלו ומדותיו וכחותיו הפנימיים), עד בחוצה כפשוטה - חוץ מהד' אמות דקדושה, דשיבה, ביהכנ"ס וביהמ"ד, עד ב"חוצה" (עם ה"א שכולל חוצה¹¹²) שאין חוצה למטה ממנה.

וע"ד הסיפור הידוע אודות חסיד שהלך ברחוב במדינה ההיא - מבלי להתחשב במדידות והגבלות, כהסדר החסיד אמיתי - בזמן שזה ה" קשור עם סכנה. ושוטר עצר אותו ושאל: "קטאָ אַידיאַט" (מי הולך)? והוא השיב: "ביטול אַידיאַט" (ביטול הולך)! הוא השיב מה שהי' מונח אצלו באמת - שכל מציאותו היא "ביטול", והמציאות ד"ביטול" הולכת!

ביחד עם זאת הוא השיב לו דוקא ברוסית - כיון שביטולו נמשך גם במצב ושפת המקום - בהטבע והמציאות דרוסי' - ע"ד "אזלת¹¹³ לקרתא הלך בנימוסא"¹¹⁴, כך שטבע ולשון המקום עצמו אומר ומרגיש ש"ביטול אַידיאַט".

יב. אמנם עדיין נשאלת השאלה - כפי שכמה שואלים: אפילו כאשר אני

ולאחרי הגאולה דג' תמוז וי"ב¹¹⁵ תמוז: יש לומר שג' הענינים ד"יפוצו¹⁰⁹ מעינותיך חוצה"¹⁰⁶ הם ע"ד ג' הענינים שבאות ד': יפוצו - נקודת הביטול, מעינותיך - הקו למעלה (רוחב), וחוצה - הקו באורך שמרמו על ההשפעה מלמעלה למטה.

לכל לראש צריך יהודי לעמוד במצב ד"יפוצו" - מציאותו צריכה להיות מציאות ד"יפוצו", מציאות שמפיצה אלקות, ובאופן שלמעלה ממדידה והגבלה (יפוצו ללא הגבלות¹⁰⁷). לפני שאומרים לו מה (בפרטיות) הוא צריך להפיץ [מעינותיך], והיכן הוא צריך להפיץ [חוצה] - צריך הוא לדעת, שמיד כאשר הוא קם בבוקר (לפני שעושה את עבודתו בפרטיות) הרי הוא מציאות ד"יפוצו" - "מודה אני לפניך כו' רבה כו'". "אני נבראתי לשמש את קוני"¹⁰⁸ אין הפשט שהוא מציאות לעצמו, ומציאות זו מתעסקת ב"יפוצו" (לשמש את קוני), אלא כל מציאותו היא "יפוצו". ובלשון הידוע¹⁰⁹: "לכתחילה אריבער", מיד מלכתחילה עומד הוא מלמעלה.

ואח"כ הוא צריך להמשיך זאת בפרטים: "מעינותיך" - הוא צריך להפיץ דוקא את מעינות התורה, שמתהר בכל שהוא¹¹⁰ [למעלה מדרגות המים שלמטה

(111) ריש מס' מקואות. רמב"ם שם רפ"ט.

(112) ראה סה"ש תנשא ח"א ע' 144.

(113) שמו"ר שבהערה 53.

(114) ולהעיר שזהו הטעם שמשה לא אכל ולא שתה ארבעים יום (שמו"ר שם. ב"ר פמ"ה, יד. וראה גם ב"מ פו, ב) [ולהעיר שג' תמוז הוא בתוך ארבעים ימים הראשונים], וכמבואר במ"א (לקו"ש תשא תש"ג) שיש בזה ג' אפשרויות ודרגות: (א) שטבע משה לא נשתנה (ולכן נצטער משה על זה שלא אכל ולא שתה. ראה הנסמן בהערה 53). (ב) שטבע שלו נשתנה (לפי שעה) ע"י נס של הקב"ה, נס שנמשך במשך כל הארבעים יום, (ג) הנס הי' רק פעם א' בתחלה, כי זה פעל שינוי בטבע שלו, שהטבע שלו עצמו נעשה כמו מלאך, שאינו זקוק לאכילה ושתיה.

(105) לשון הכתוב - משלי טו, ה.

(106) ראה באגה"ק הבעש"ט (כש"ט בתחלתו. ובב"מ): בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם יפוצו מעינותיך חוצה.

(107) ראה, קובץ כ"ח סיון - יובל שנים' ע'

38.

(108) משנה וברייתא סוף קידושין.

(109) אגרות יקודש אדמו"ר מהר"י"צ ח"א ע'

תרין. לקו"ש ח"א ע' 124. ועוד.

(110) מקואות פ"א מ"ו. רמב"ם הל' מקואות

פ"ט ה"ה. טושו"ע יו"ד סר"א ס"ב.

עצמו מסייע לצמיחת הגאולה [כפי ש,פרח מטה אהרן] פעל בטבע המטה, שתהי' צמיחת הפירות בדרך הטבע].

וע"ד כפי שהי' ביציאת מצרים - שכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות¹¹⁷ - שנוסף על הנסים שהיו אז, הרי הי', וינצלו את מצרים¹¹⁸, באופן כזה שהגם שזה התחיל בדרך נס, הביא זה לכך שהמצריים עצמם סייעו בזה לבני, ונתנו יותר מכפי שביקשו¹¹⁹. עאכו"כ בהגאולה האמיתית והשלימה - כאשר יהיו נפלאות אפילו בערך להנפלאות דיצי"מ¹²⁰, יהי' זה גם כן באופן כזה שהעולם וטבע העולם עצמו יסייע לכך.

יג. ובנוגע לפועל:

בהולכנו מג' תמוז אל ובתוך ימי הגאולה די"ב-י"ג תמוז - שבכל שנה ושנה (שנה - שכולל כל שינויי הזמן¹²¹) מתוספת בזה עלי' - צריך כאו"א להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הפעולות והפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, ובאופן של זריזות, ומתוך ההכרה - שהעולם עצמו יסייע ליהודי בעבודתו.

ובמיוחד - בעמדנו בזמן הקיץ - כאשר ילדים הולכים למחנות-קיץ, צריכים להשתדל שילדי ישראל ילכו למחנות קיץ שמיוסדים על חינוך הכשר ועל טהרת הקודש; ואלו המתעסקים בחינוך הילדים - צריכים לדאוג לנצל את זמן הקיץ בתכלית השלימות, ובתכלית הזריזות, לנצל כל רגע פנוי

בעצמי עושה את עבודתי בשלימות, עד שאני מגיע לדרגא שמציאותי היא „יפוצו" (תכלית הביטול) - מה התועלת בזה, כאשר „אתם המעט מכל העמים"¹¹⁵, ובעולם סביב ישנם שבעים אומות שהם ריבוי עצום בכמות בערך להכבשה אחת¹¹⁶.

ובסגנון אחר: מה יאמר העולם ומה יאמרו האומות על כך שיהודי עושה את עבודתו ד,יפוצו מעיינותיך חוצה", ובמיוחד - בקירוב הגאולה האמיתית והשלימה, הרי אין הם מבינים מה פירוש הדבר?! אמנם זוהי עבודה גדולה ונעלית ביותר - אבל צריכים לכאורה להתחשב - טוען הוא - עם העולם!

המענה על זה הוא: העולם כבר מוכן! כאשר יהודי יעשה את עבודתו כדבעי - באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, וביתד עם זה כפי שזה מלוכב בכלים דלושי הטבע - יראה איך שהעולם, טבע העולם ואומות העולם מסייעים לו בעבודתו.

אפילו פעם (כאשר היו מניעות ועיכובים) הי' הסדר אצל החסיד, שמצבו, ובמילא אמר, „ביטול אידיאָט"; עאכו"כ עכשיו, כאשר כו"כ ממניעות ועיכובים אלו אינם [וכאמור לעיל, שגם במדינה ההיא נעשו שינויים גדולים לטוב], ואדרבה - בעולם עצמו רואים את הנסים והנפלאות שמתרחשים בפרט בשנים האחרונות [שנת נסים, ושנת אראנו נפלאות] - כבר הגיע הזמן, שהגם שצריך להיות ענין שלמעלה ממדידה והגבלה - נסים ונפלאות, עד לנסים ונפלאות דגאולה האמיתית והשלימה - ה"ז חודר גם בטבע העולם, שהעולם

(117) מיכה ז, טו.

(118) בא יב, לו.

(119) ראה פרש"י שם, ממכילתא עה"פ.

(120) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.

(121) רמ"ז לוח"ג רעז, ב. שרש ישע ערך שנה.

עבוה"ק ח"ד פ"ט. וראה אוה"ת מקץ שלח, סע"א.

תתקעו, א.

(115) ואתחנן ז, ז.

(116) תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא.

פס"ר פ"ט, ב.

לשבת זו), ומה טוב - בהיותם תורה שבעל-פה - שילמדו משנה אחת (עכ"פ) לעיונא.

וכמו"כ יש לעורר על המנהג טוב בכמה מקומות לחזור מאמר חסידות לאחר תפלת מנחה בשבת. - ויה"ר שיהי' זה באופן ד"חקת" (כפי שעומדים לקרוא עתה בתפלת מנחה), שיחדור בהשומעים ויפעל בהם שינוי עד לאופן החקיקה, שזה יחקק בהם.

ותיכף ומיד ממש יביא זה כבר את הגאולה האמיתית והשלימה, והקרבת פרה העשירית, שיעשה מלך המשיח מהרה יגלה, אמן כן יהי רצון¹²⁵,

ובנערינו ובוקנינו בבנינו ובבנותינו¹²⁶ הולכים כל בני' לארץ הקודש, ירושלים עיר הקודש, בבית המקדש השלישי, וכאמור - תיכף ומיד ממש.

להוסיף בעצמו ולהוסיף אצל הילדים בכל עניני יהדות, בחיות ובשמחה.

ומענין לענין: ע"פ ה"ש נוהגין¹²² לומר¹²³ פרקי אבות בכל שבתות הקיץ (לאחר תפלת מנחה) - כאן המקום לעורר שוב ע"ז זה [ובפרט ששבת זו היא הפעם העשירית¹²⁴ דאמירת פרקי אבות בשנה זו (ששת השבועות בין פסח ועצרת, וארבעה שבועות לאחר עצרת עד

(122) סידור אדה"ז במקומו.

(123) וי"ל הטעם על זה (אף שבתושבע"פ צ"ל לימוד והבנה - ראה הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב) - כי אמירת פרקי אבות באה בהמשך לתפלה (תפלת מנחה), שענין התפלה אינו לימוד (ואדרבה, בלשון הידוע (שו"ת הריב"ש סקנ"ז. הובא ונת' בסהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"ח) אני מתפלל לדעת זה התינוק), ולכן גם אמירת הפרק אינה בגדר לימוד כ"כ - כנראה בפועל בהנהגת הרוב.

(124) וגם ברפ"ד אבות (הפרק דשבת זה) מרומז הענין דעשירי - כי הד' ענינים (דחכם, גבור, עשיר ומכובד) הם כנגד הד' אותיות דשם הוי' (שער מארו"ל ולקוטי הש"ס לאבות כאן), ששם הוי' במילואו הוא - עשר אותיות.

(125) רמב"ם הל' פרה אדומה ספ"ג.

(126) בא י, ט.

לזכות

הוד כבוד קדושת

אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח שי' לעולם ועד

מתוך חיים נצחיים טובים מתוקים ושמחים

בלי הפסק בינתיים

ויהי רצון שיראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו,

חסידיו ומכלל ישראל,

וינהיג את כולנו מתוך בריאות הנכונה,

ויעלה תיכף ומי"ד ממ"ש את כל בני שליט"א

קוממיות לארצנו הקדושה בגאולה האמיתית והשלימה,

והעיקר תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ועד התמימים להפצת ה"דבר מלכות"

1347-225-1928